

Vastaus kirjalliseen kysymykseen korkeakoulujen aloituspaikoista Uudellamaalla

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Riikka Purran /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 925/2020 vp:

Mitä toimia hallitus aikoo tehdä lisätäkseen korkeakoulutettujen määrää Uudellamaalla ja

aikooko hallitus edistää korkeakoulupaikkojen lisäystä erityisesti Uudellemaalle?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen välisen ohjausprosessin keskeinen osa on neljän vuoden välein käytävät neuvottelut ja näitä edeltävät valmistelut, joissa sovitaan korkeakoulun tehtävästä, profiilista ja painoaloista sekä korkeakoululle asetettavista koulutus- ja tutkimuspolitiikan kannalta keskeisistä määrällisistä ja laadullisista tavoitteista sekä niiden toteutumisen seurannasta ja arvioinnista. Tutkintotavoitteista sopiminen on tärkeä osa tätä kokonaisuutta.

Korkeakoulujen koulutusvastuupäätösten ohella tutkintotavoitteista sopiminen on ministeriön keino ohjata järjestelmän kokonaisuutta ja varmistaa, että koulutus kohdentuu työvoimatarpeen kannalta keskeisille aloille ja ottaa huomioon myös alueellisia tarpeita.

Yliopisto- ja ammattikorkeakoululain mukaan korkeakoulut valitsevat itse opiskelijansa ja päättävät opiskelijavalinnan perusteista. Aloituspaikoista päättäminen on siten korkeakoulujen autonomian piirissä. Korkeakoulut päättävät aloituspaikkansa oman strategiansa sekä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa käytyjen neuvottelujen suuntaviivojen mukaisesti. Aloituspaikkojen määrätymisessä korkeakoulut ottavat huomioon alueelliset ja valtakunnalliset koulutus- ja osaamistarpeet sekä omat mahdollisuutensa toteuttaa koulutusta laadukkaasti.

Korkeakoulujen sopimuskaudeksi 2021-2024 on sovittu ylempien korkeakoulututkintojen tavoitteet yliopistoille ja ammattikorkeakoulututkinnot ammattikorkeakouluille koulutusalaryhmittäin. Korkeakoulutasolla sovitaan alemmat korkeakoulututkinnot, tohtoritutkinnot, ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot ja ammatillisen opettajankoulutuksen suorittaneet. Tutkintotavoitteiden mitoituksessa on otettu huomioon hallitusohjelman ja vision tavoitteet korkeakoulutettujen määrän kasvattamisesta, Osaamisen ennakointifoorumin tuottama tieto koulutustarpeesta sekä tutkintotoiteuma 2016–2018. Korkeakoulujen ovat lisäksi ottaneet yleisesti huomioon, että tutkintotavoitteet ovat myös korkeakoulun mukaan realistista saavuttaa tiedossa olevan rahoituskehityksen puitteissa.

Tutkintotavoitteet noussevat Uudellamaalla vuoden 2018 toteutuneisiin tutkintoihin verrattuna yliopistojen osalta n. 1400:lla ja ammattikorkeakoulujen osalta vajalla 1000:lla. Korkeakoulujen ja opetus- ja kulttuuriministeriön väliset tulossopimukset allekirjoitetaan vasta eduskunnan hyväksyttyä vuoden 2021 talousarvion.

Vuosina 2021-2024 korkeakoulujen valtionrahoituksen sisältyvästä strategiaperusteisen rahoituksen ohjelmaosuudesta kohdennetaan koulutus- ja osaamistason nostamisen ohjelmaan vuosittain yliopistoille noin 40 miljoonaa euroa ja ammattikorkeakouluille noin 6 miljoonaa euroa.

Ammattikorkeakouluille strategiarahoitusta kohdennetaan yhteensä runsaaseen 1700 lisäaloituspaikkaan. Näistä noin 30% kohdistuu Uudellamaalla sijaitseviin ammattikorkeakouluihin. Yliopistoille rahoitusta kohdennetaan runsaaseen 4000 aloituspaikkaan. Näistä noin 23% kohdistuu Uudellamaalla sijaitseviin yliopistoihin. Korkeakoulut ovat lisäaloituspaikkaesityksissään huomioineet valtakunnallisen ja alueellisen työvoimatarpeen sekä kyseisen alan työllistyvyyden, kytkenä korkeakoulun strategiaan ja korkeakoulun edellytykset lisätä koulutusmääriä, koulutuksen vetovoiman, korkeakoulujen väliset yhteistyöjärjestelyt, korkeakoulusta ao. koulutuksesta valmistuneiden alueellisen sijoittumisen sekä ruotsin ja saamen kielen osaajien koulutustarpeen.

Korkeakoulujen strategiarahoituksen lisäksi lisäaloituspaikkojen määrää kasvatettiin kertaluonteisesti hallituksen vuoden 2020 neljänteen lisätalousarvioehdotukseen sisältyneellä 124 miljoonan euron määrärahalla. Tällä lisäyksellä pyrittiin hallitusohjelman tukemisen lisäksi myös tasoitamaan koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen taloudellisia vaikutuksia panostamalla osaanmiseen ja nuorten mahdollisuuksiin kouluttautua.

Ammattikorkeakouluille lisätalousarviorahoitusta kohdennettiin yhteensä 2200 lisäaloituspaikkaa. Näistä noin 24% kohdistui Uudellamaalla sijaitseviin ammattikorkeakouluihin. Yliopistoille lisätalousarviorahoitusta kohdennettiin yhteensä runsaaseen 2000 lisäaloituspaikkaan. Näistä noin 24% kohdistui Uudellamaalla sijaitseviin yliopistoihin.

Rahoitus kaikkiin edellä mainittuihin lisäaloituspaikkoihin kohdennettiin korkeakoulujen esitysten perusteella rahoituskehysten puitteissa. Yliopistojen osalta lisäykset oli mahdollista toteuttaa esitysten mukaisesti. Ammattikorkeakoulujen osalta käytettiin harkintaa sekä alojen että alueiden koulutus- ja osaamistarpeiden suhteen. Yhteensä lisäaloituspaikkoja saatiin runsaat 10 200.

Korkeakoulut ovat nostaneet aloituspaikkamääriä myös omalla perusrahoituksellaan. Lisäaloituspaikat ovat kuitenkin vain pieni osa korkeakoulujen toimista vastauksena osaavan työvoiman saatavuuteen. Keskeinen väline on tutkintotavoitteiden asettelu, jolla on pyritty varmistamaan, että Uudenmaan alueen korkeakouluilla on kasvumahdollisuuksia. Valtakunnan tasolla on tärkeää, että koko korkeakoulujärjestelmää hyödynnetään. Hallitussa korkeakoulutuksen volyymin kasvattamisessa on syytä ottaa huomioon koko maan kapasiteetti.

Korkeakoulutukseen siirtyy opiskelijoita sekä lukiokoulutuksesta että ammatillisesta peruskoulutuksesta. Uudenmaan osuus kaikista toisen asteen alle 20-vuotiaista valmistuneista on 26 %. Uudenmaan osuus korkeakoulupaikan opiskelupaikan vastaanottaneista on hieman suurempi, eli 27 %. Vuoden 2020 lisäaloituspaikat eivät merkittävästi muuttaneet näitä osuuksia koska niiden jakautuminen pääosin noudatti olemassa olevia suhteita. Maakuntien osuudet vaihtelevat yliopisto-

ja ammattikorkeakoulutuksen välillä. Yliopistokoulutuksen osalta Uudenmaan osuus paikan vastaanottaneista oli 31 %. Osuus on pysynyt samalla tasolla viimeiset vuodet. Ammattikorkeakoulutuksen osalta Uudenmaan osuus oli 25,4 % vuonna 2020. Osuus laski hieman vuodesta 2019 (0,8 prosenttiyksikköä), vaikka absoluuttisesti paikan vastaanottaneiden määrä Uudellamaallakin nousi 900:lla opiskelijalla.

Uudenmaan työmarkkinoiden kannalta on huomattava, että alueelliset siirtymät korkeakoulututkinnon suorittaneilla ovat suuri erityisesti yliopistotutkinnon suorittaneiden osalta. Kaikista maisteritutkinnon suorittaneista työllisistä yli 50% päättyy asumaan Uudellemaalle vuosi tutkinnon jälkeen. Ammattikorkeakoulujen osalta maantieteelliset siirtymät koulutukseen eivät ole yhtä suuria kuin yliopisto-opiskelijoilla, mutta Uudenmaan työmarkkinoiden imu näkyy ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneillakin.

Helsingissä 18.12.2020

Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko